

Ten Geleide

Nicoletta Diasio schreef het openingsartikel voor dit nummer, een beschouwing over de historische wortels van de Nederlandse medische antropologie, gebaseerd op een hoofdstuk van haar boek en dissertatie van enkele jaren geleden. Die studie was een vergelijking van ontwikkelingen en karakters van medische antropologie in vier Europese landen, Frankrijk, Engeland, Italië en Nederland. Diasio plaatst de hedendaagse medische antropologie van Nederland in het verlengde van de 19e-eeuwse hygiënist en de koloniale activiteiten vanaf ongeveer 1900. Haar betoog doet ons beseffen hoe weinig onderzoek er nog is verricht naar de voorgeschiedenis van de Nederlandse medische antropologie en hetzelfde geldt ongetwijfeld voor de situatie in België. Diasio's bijdrage wordt gevolgd door vier commentaren en haar antwoord daarop. De blik van deze buitenstaander – Diasio is afkomstig uit Italië en werkt nu aan een Franse universiteit – roept hopelijk interesse op bij Nederlandse en Belgische collega's zich te verdiepen in deze fascinerende geschiedenis.

Ook de tweede bijdrage is een 'outsider's view': Rebekah Park, die een jaar in Nederland verbleef in verband met haar studie medische antropologie, voerde gesprekken met vijf langdurige heroïne-gebruikers en enkele sleutelinformanten. De vijf gesprekspartners vertellen haar over hun leven met heroïne zonder de gebruikelijke negatieve connotaties. In haar artikel zet ze vraagtekens bij gevestigde medische opvattingen over verslaving en bekritiseert de ideologische toonzetting van de marginalisering van en hulpverlening aan heroïne-gebruikers.

Miranda van Reeuwijk schrijft over haar onderzoek in Bénin onder kinderen en hun opvattingen en praktijken rond hygiëne en ziekteverspreiding. Zij benadrukt de belangrijke rol die kinderen in het huishouden spelen en de invloed die zij om die reden hebben op deze ideeën en praktijken. Het artikel is een welkome bijdrage aan de groeiende belangstelling voor zowel de (medische) antropologie van kinderen als voor de studie van cultuur en hygiëne.

In de enige Nederlandse bijdrage aan dit nummer bespreken Eline Kieft en Arko Oderwald dilemma's bij medische beslissingen voor mensen met een verstandelijke beperking. De spanning tussen keuzevrijheid en controle over hun eigen leven enerzijds en de verantwoordelijkheid van begeleiders en familie anderzijds wordt scherp in beeld gebracht in twee uitgewerkte voorbeelden.

De laatste bijdrage is een korte notitie van Els van Dongen over een 'ongewone' methode van antropologisch onderzoek bij mensen die weigeren te spreken. Ze ont-

leent haar ervaringen aan onderzoek bij oudere bewoners van een psychiatrisch ziekenhuis.

Dit nummer bevat verder een overzicht van scripties en theses op het terrein van de medische antropologie en sociologie die tussen 1997 en 2003 aan de Universiteit van Amsterdam zijn geschreven. Verder, zoals gewoonlijk, vindt de lezer een korte rubriek met berichten en een zeer uitgebreide lijst van boekbesprekingen, signalementen en een videofilm bespreking.